

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție Secțiuni-Unite.* — Constituționalitatea legilor. — Magistrați. — Limită de vârstă. — Dacă poate fi coborâtă (T. Brăiloiu cu Ministerul Justiției).

Inalta Curte de Casație și Justiție S. II. — Portărei. — Taxe. — Când trebuiesc percepute (Banca de Credit „Transilvania” din Arad cu Lowi Hermann).

Curtea de Apel din București S. I. — Apel. — Motivare (Grigore Grămățescu cu H. Haritonovici).

Trib. Ilfov S. I. Com. — Concordat Preventiv. — Calitatea de comerciant. — „Muntele de pietate”. — Caracterul acestei instituțiuni (C. R. Ventura cu Casele privilegiate de împrumut pe amanet în România).

Recenzii.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența de la 26 Mai 1932

Președinția D-lui D. Volanschi, prin-președinte

T. A. Brăiloiu cu Ministerul de Justiție

CONSTITUȚIONALITATEA LEGILOR. — MAGISTRAȚI. — MEMBRII INALTEI CURȚI DE CASAȚIE. — LIMITĂ DE VÂRSTĂ. — REDUCERE. — ATINGEREA PRINCIPIULUI INAMOVIBILITĂȚII. — ART. 104 DIN CONSTITUȚIE. — ART. 140 DIN LEGEA DE ORGANIZARE JUDECĂTOAREASCĂ. — ART. 2 AL LEGII DIN 4 APRILIE 1931.

Puterea legiuitoare nu poate să reducă limita de vârstă pentru magistrații inamovibili în funcțiune, căci prin aceasta ar desființa în mod indirect inamovibilitatea lor, astfel că dispozițiunea art. 2 al legii din 4 Aprilie 1931, luând Membrilor Curții de Casație aflători în funcțiune la promulgarea ei, dreptul de a funcționa până la vârsta de 70 de ani, drept care constituie un element esențial al inamovibilității prevăzută de art. 104 din Constituție, violează acest text, și deci urmează a fi declarată neconstituțională.

No. 36. — Admis recursul făcut de către Teodor Brăiloiu în privirea deciziei cu No. 408 din 23 Decembrie 1931 a Curții de Apel din București S. I, în proces cu Ministerul de Justiție.

S'au ascultat D-nii avocați Vălimărescu și Valeriu Roman pentru recurent; Ulisé Vasilescu pentru Ministerul de Justiție și D-l Procuror General C. Al. Viforeanu în concluziuni pentru admiterea recursului.

Curtea deliberând,

Având în vedere recursul introdus de d-l Theodor A. Brăiloiu prin petiția înregistrată la No. 16878 din 9 Decembrie 1931 contra deciziei Curții de Apel din București S. I No. 408 din 23 Noembrie 1931, că, prin acea decizie s'a respins acțiunea în contencios intentată împotriva Statului, respectiv Ministerului de Justiție, pentru a se declara ilegal decretul regal No. 2195 din 1 Iulie 1931, prin care a fost pus în retragere pentru limită de vârstă și a se anula dispunându-se reintegrarea sa în funcțiunea de Consilier la Inalta Curte de Casație,

Având în vedere că primele 3 motive ale acestui recurs au fost judecate și respinse de Inalta Curte S. III, prin decizia No. 388 din 18 Martie 1932, iar pentru cercetarea motivului IV, referitor la neconstituționalitatea legii din 4 Aprilie 1931, recursul a fost trimis în judecata Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți, potrivit art. 29, din legea ei organică.

Având în vedere că acest motiv este formulat astfel:

„Pentru cazul când, prin imposibil, Onorata Curte ar considera Inaltul Decret Regal No. 2195 din 1 Iulie 1931, mi-am rezervat și-mi mențin dreptul de a invoca în fața Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți, inconstituționalitatea legii din 2 Aprilie 1931, pe baza art. 104 și 17 din Constituție. Intr'adevăr, dacă mite să se atingă în mod direct, sau indirect, inamovibilității pus de art. 104 din Constituție, care nu permite să se atingă în mod direct, sau indirect inamovibilitatea. Or, scăderea limitei de vârstă este o atingere indirectă a principiului, ajungându-se astfel în mod lăaturalnic la privarea judecătorului de locul și gradul său, în afară de condițiile stabilite de lege. Dar s'ar viola și art. 17 din Constituție, inamovibilitatea, — în care intră și vârsta — fiind un drept întrat în patrimoniul magistratului, un drept de proprietate”.

Având în vedere că recurentul și-a desvoltat recursul în sensul cuprins în acest motiv.

Având în vedere că Ministerul de Justiție a susținut, în rezumat, că legea în discuție este constituțională, deoarece legiuitorul are dreptul să reducă limita de vârstă a magistraților; că, pe de altă parte, nu s'a vătămat un drept câștigat al recurentului, de oarece legile de organizare judecătorească sunt legi de drept public, și în această materie nu există drept câștigat, ci simplă expectativă.

Având în vedere că d-l Procuror General a pus concluziuni pentru neconstituționalitatea legii.

Având în vedere actele din dosar.

Având în vedere că recurentul a fost numit consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție la 6 Ianuarie 1924, când—după legea de organizare judecătorească în vigoare—limita de vârstă a magistraților la Inalta Curte de Casație era de 68 ani; că această limită a fost menținută și în legea din 1924, că, prin legea de organizare judecătorească din 4 Martie 1928 (art. 141), limita de vârstă pentru această instanță a fost fixată la 70 ani.

Că, prin art. 140 al legii din 4 Aprilie 1931—atacată azi ca neconstituțională—acea limită a fost redusă la 68 ani; că, în temeiul acestei legi, recurentul a fost pus în retragere din oficiu prin decretul No. 2195 din 1 Iulie 1931.

Având în vedere că în Constituția din 1923 astăzi în vigoare, s'a înscris art. 104 cu următoarea redacție: „Judecătorii sunt inamovibili în condițiunile speciale, pe care legea le va fixa“.

Considerând că, prin inamovibilitate se înțelege o situație juridică în virtutea căreia un funcționar nu poate pierde funcțiunea sa decât prin demisiune, ajungere la limita de vârstă, punere în retragere pentru infirmități sau printr'o hotărâre a unei instanțe disciplinare competentă; că, în dreptul român, magistrații inamovibili nu pot fi nici înaintați fără consimțământul lor, că, inamovibilitatea garantează nu numai dreptul la o anumită funcțiune, ci și exercitarea acestui drept într'un anumit loc, de unde nu poate fi mutat decât în cazurile și cu formele prescise de lege.

Considerând că inamovibilitatea a fost concepută, deseori, pentru toată viața funcționarului, cum a fost cândva în Franța, în Belgia, unde Constituția prevede că judecătorii sunt numiți pe viață și cum a fost și în România pentru membrii Curții de Casație la înființarea acesteia; că, această omă corespunde în adevăr, cu sensul cel mai larg al noțiunii de inamovibilitate și reprezintă cea mai puternică garanție pentru funcționare;

Că, dacă, în multe legislații, pentru diverse motive, s'a fixat o limită de vârstă pentru funcționarii inamovibili, de aci nu rezultă că în noțiunea de inamovibilitate nu intră și elementul: durată și că limita de vârstă poate fi schimbată oricând și aplicată tuturor funcționarilor din categoria respectivă, fără vre-o distincțiune.

Considerând că, deși inamovibilitatea nu cere neapărat numire pe viață, putând exista și numai pentru un anumit timp, ea reclamă—totuși—ca funcționarul să nu fie scos, să nu fie depozat din drepturile lui înainte de termenul la care i se fixase prin lege încetarea funcțiunii; că, durata, ca element constitutiv al inamovibilității este deosebit de importantă, căci nestatornicia și nerespectarea ei aduce inevitabil la desființarea inamovibilității.

Că, admitându-se altfel, toate celelalte garanții acordate prin inamovibilitate, ar putea fi anihilate foarte ușor prin reducerea limitei de vârstă; că, simpla eventualitate a unei astfel de reduceri pentru cei cari se află în funcțiune, va slăbi toată încrederea în tăria dreptului lor și le va micșora independența, pentru asigurarea căreia s'a creiat inamovibilitatea, așa de necesară pentru funcționari, cât și pentru bunul mers al serviciilor publice.

Că, aceste concluzii se impun cu atât mai mult în legislațiile în care inamovibilitatea este de ordin constituțional și unde însuși legiuitorul este dator să le respecte în întregime.

Având în vedere că pentru interpretarea exactă a art. 104 din Constituție, trebuie a se ține seamă, afară de cele de mai sus, și de situația anterioară,

precum și de motivele pentru care a fost înscris acest text.

Având în vedere că inamovibilitatea pentru Curtea de Casație, în România a fost înscrisă în Convenția dela Paris dela 7/19 August 1858, în care se prevede că membrii acestei Curți vor fi inamovibili (art. 38 al. 2), fără a se pune vre-o limită de vârstă; că, această normă a fost înscrisă și în legea pentru înființarea Inaltei Curți, din 1861, unde, în art. 17, s'a prevăzut inamovibilitatea, iarăși fără limită de vârstă pentru Președinții și Membrii Curții; că o limită de vârstă—70 ani—a fost fixată în legea de organizare judecătorească din 1864 pentru judecătorii inamovibili—fără de a se preciza dacă dispoziția se referea numai la magistrații, care aveau să devină inamovibili în baza acelei legi, sau și la Membrii Inaltei Curți de Casație, a cărei inamovibilitate era prevăzută în Convenția dela Paris.

Considerând că deși inamovibilitatea pentru Curtea de Casație n'a mai fost înscrisă în mod expres în Convenția dela 1866, cu toate acestea, juriștii de seamă și Inalta Curte au afirmat cu tărie, totdeauna, caracterul constituțional al acestei inamovibilități.

Că, deși aceasta era părerea generală, totuși, Puterea legiuitoare i-a atins inamovibilitatea în câteva rânduri, prin reducerea vârstei până la 68 ani, prin creierea de incompatibilități, desigur pentru că textul Constituției n'o mai cuprindea expres și pentru că nu se stabilise dreptul justiției de a judeca neconstituționalitatea legilor.

Că, inamovibilitatea celorlalți magistrați putea, însă, fi modificată și chiar suprimată de Puterea legiuitoare, fiindcă nu era de ordin constituțional; că, deaceia se cere aproape în mod unanim, ca inamovibilitatea magistraților să fie prevăzută în Constituție.

Considerând că, tocmai pentru a satisface această cerință și a da cât mai multă independență Puterii judecătorești, punându-i inamovibilitatea la adăpost de orice atingere a Puterii legiuitoare, pentru a nu se mai face cece se făcuse — chiar cu Inalta Curte — și pentru a înceta orice amenințare la adresa magistraturei, Constituantul din 1922—23 a înscris în art. 104 inamovibilitatea judecătorilor.

Că, acestea fiind rațiunea și scopul acestui text, (art. 104) el nu poate fi interpretat decât în sensul înfăptuirii și apărării inamovibilității.

Considerând că, dacă în Constituția română nu s'a prevăzut ca în cea belgiană, că judecătorii sunt numiți pe viață, că nici un judecător nu poate fi lipsit de locul său, nici suspendat, decât printr'o hotărâre și că mutarea unui judecător nu poate avea loc decât printr'o numire nouă și cu consimțământul său, explicația constă, pedeparte, în acea că la 1922—1923, Constituantul n'a mai avut la model imediat, ca la 1866, Constituția Belgiei și că, în genere, inamovibilitatea nu mai este admisă pe viață, iar pe de altă parte, pentru că a voit să lase legiuitorului ordinar oarecare libertate în fixarea normelor de inamovibilitate spre a se putea acomoda cerințelor viitoare, Constituția fiind menită să rămână nemodificată mai multă vreme.

Că, din această neînscrisere a unora din condițiile fundamentale pentru inamovibilitate, cum este în Belgia, și din faptul că, la noi, s'a prevăzut expres că judecătorii sunt inamovibili în condițiunile speciale pe care legea le va fixa, nu se poate, însă, deduce că s'a lăsat legiuitorului ordinar dreptul de a nu admite inamovibilitatea, ori a o desființa direct ori indirect, prin diferite restrângeri, reduceri de vârstă sau în alt chip.

Considerând că, admitându-se altă interpretare, ar însemna că Adunările Constituante s'au mulțumit să afirme solemn principiul mare al inamovibilității, dar fără nici un efect, de oarece ar fi rămas neschimbat dreptul pe care îl avea legiuitorul de a reglementa și de a desființa inamovibilitatea.

Că, dacă nu s'ar fi schimbat, în realitate, nimic din ceea ce era mai înainte, nu se vede motivul pentru care Constituantul ar mai fi prevăzut că judecătorii sunt inamovibili.

Considerând că față de textul așa de clar și categoric, care consacră inamovibilitatea și, de oarece este necontestat că chiar în ipoteza unor texte neclare, ele trebuiesc interpretate în sensul de a le face aplicarea posibilă și cât mai conformă cu scopul urmărit și cu utilitatea socială, iar nu de a le împiedica aplicarea și a le reduce la simple enunțări, art. 104 din Constituție nu poate fi înțeles în sensul că nu s'a îmbunătățit întru nimic starea de drept anterioară și că Puterea legiuitoare obișnuită este suverană, fără limite, în ceea ce privește legiferarea acestei materii.

Că, așa fiind, citatul text din Constituție trebuie interpretat numai în sensul că Puterea Legiuitoare are dreptul să legifereze asupra condițiilor speciale ale inamovibilității dar are datoria să respecte acest principiu și să îl realizeze în măsura cea mai largă, dând toate garanțiile posibile pentru apărarea lui și să evite tot ce l'ar putea atinge ori desființa.

Că, în această lumină, trebuiesc examinate legile care s'au ocupat după punerea în vigoare a Constituției din 1923 de chestiunea inamovibilității.

Având în vedere că legile de organizare judecătorească, din 26 Iunie 1924 și 14 Aprilie 1925 au păstrat neschimbate textele din legea anterioară cu privire la inamovibilitate; că, în ceea ce privește limita de vârstă a magistraților inamovibili dela Curtea de Casație, aceste legi prevedeau vârsta de 68 ani.

Considerând că în 1920, Legiuitorul ridicând această limită la 70 de ani, n'a violat Constituția, ci și-a exercitat pur și simplu dreptul său de a legifera, așa cum el concepe, inamovibilitatea; că, această prelungire a limitei de vârstă intră în durata inamovibilității unul din elementele ei constitutive și reprezintă nu o slăbire, ci o întărire a ei.

Că, deoarece prin aceasta se realiza în chip mai larg principiul inamovibilității înscris în Constituție, nu este nici un motiv ca noua dispoziție, să nu se aplice și magistraților dela Casație care fuseseră numiți mai înainte de punerea în aplicare a legii din 1922.

Că, din contră, legea din 4 Aprilie 1931, prin reducerea limitei de vârstă la 68 de ani pentru toți magistrații inamovibili dela Curtea de Casație, fără a face vreo distincțiune, a violat art. 104 din Constituție, printrucă a atins dreptul magistraților în funcțiune de a nu fi îndepărtați până la limita de vârstă ce le fusese fixată printr'o lege perfect constituțională, drept care, — s'a arătat — este unul din elementele inamovibilității.

Având în vedere că s'a obiectat că limita de vârstă care trebuie respectată de legiuitor, este numai aceea de 68 ani, printrucă ea a fost stabilită prin legea de organizare judecătorească din 1924, prima lege care s'a ocupat de această organizare după aplicarea Constituției din 1923, și că, deci, legea din 4 Aprilie 1931 respectând acea limită, este constituțională.

Considerând că art. 104 nu prevede că numai o anumită lege va fixa condițiile speciale pentru inamovibilitate, ci întrebunțează termenul: legea; că, textul fiind general, nu se poate face nici o distincție,

ci rămâne ca oricare legiuitor să le fixeze, cu condiție de a nu reduce ori înlătura inamovibilitatea.

Că, desigur, Constituantul a înțeles că se va păstra inamovibilitatea, cel puțin în starea care exista atunci, dacă nu se va îmbunătăți, dar a lăsat libertatea legiuitorului ca, în cadrul concepției despre inamovibilitate și ținând seama de scopul urmărit prin înscrisura ei în Constituție să adopte normele, pe care timpul și diversele împrejurări le-ar dovedi nepotrivite, însă numai în sensul de a face cât mai viabil acest text, de a întări și garanta inamovibilitatea, iar nu de a o slăbi ori desființa.

Că, dacă Adunările Constituante ar fi înțeles că numai printr'o anumită lege, prima după promulgarea Constituției, sau alta, s'ar putea să se fixeze condițiile speciale ale inamovibilității, ar fi spus-o formal; că, în acest caz, era și mai simplu să fi înscris în Constituție, aceste condiții sau o parte din ele, între care și limita de vârstă — mai ales că atingerile, în trecut ale inamovibilității fuseseră făcute îndosebi în privința vârstei.

Că, nu este — prin urmare — nici o rațiune să se admită că numai prin legea de organizare judecătorească din 1924, sau cea din 1925, se puteau fixa acele condiții și că limita de vârstă garantată de Constituție ar fi numai aceea de 68 ani, că, astfel, obiecțiunea este cu totul neîntemeiată.

Considerând că neconstituționalitatea legii din 4 Aprilie 1931, reese în mod indiscutabil dacă se cercetează și consecințele eventuale ale sistemului adoptat prin această lege.

Că, în adevăr, dacă Puterea Legiuitoare ar avea dreptul nețarmurit să reducă limita de vârstă chiar pentru magistrații inamovibili în funcțiune, inamovibilitatea ar fi desființată în mod indirect fiindcă ea ar putea reduce, oricând ar socoti, limita de vârstă, făcând posibilă, în acest chip, scoaterea la pensie a unor magistrați înainte de termenul fixat prin lege ca o garanție a dreptului lor.

Că, în special, inamovibilitatea Curții de Casație și Justiție ar fi primejduită, și, mai ales, din cauza însemnatului rol al supremei instanțe de a judeca pe Miniștri, precum și constituționalitatea legilor.

Că, este neîndoios, că prin acest mijloc s'ar putea ajunge la înlăturarea, pe cale indirectă a inamovibilității și la desființarea celor mai însemnate garanții înscrise în Constituția noastră.

Că, deși este de așteptat că nu se va întrebunța acest procedeu, care ar sdruncina norme așa de fundamentale pentru organizarea noastră constituțională, totuși, numai posibilitatea de realizare a consecințelor arătate este suficientă spre a dovedi în chipul cel mai evident că sistemul întrebunțat de legea din 4 Aprilie 1931 violează regula constituțională a inamovibilității.

Că, din toate cele de mai sus, reese în mod cert că arătata lege luând Membrilor Curții de Casație aflători în funcțiune la promulgarea ei, dreptul de a funcționa până la vârsta de 70 de ani, drept care constituie un element esențial al inamovibilității prevăzută de art. 104 din Constituție, a violat acest text; că, prin urmare, dispoziția din art. 2 al legii din 4 Aprilie 1931 prin care s'a modificat art. 140 din legea de organizare judecătorească, cu privire la limita de vârstă a magistraților inamovibili dela Inalta Curte, care erau în funcțiune la punerea ei în aplicare, trebuie declarată neconstituțională.

Având în vedere că recurentul a susținut în partea ultimă a motivului de recurs pentru neconstituționalitate, că legea din 4 Aprilie 1931 a violat și art. 17

din Constituție, întrucât i-a atins un drept intrat în patrimoniul său, un drept de proprietate.

Având în vedere că, întrucât s'a dovedit pe deplin că legea în discuțiune este neconstituțională pentru violarea inamovibilității prevăzută în art. 104 din Constituție și, întrucât s'a stabilit că prin aceasta, a fost vătămât dreptul — pe care recurentul îl avea dobândit și garantat în baza inamovibilității — de a funcționa până la 70 ani este inutil, în speță, a mai cerceta neconstituționalitatea acestei legi și din punctul de vedere al violării art. 17 din Constituție.

Pentru aceste motive, admite recursul.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența de la 20 Septembrie 1952

Președinția D-lui D. Volanschi, prim-președinte

Banca de Credit Transilvania din Arad cu Lowi Hermann

PORTĂREI. — TAXE. — DACĂ AU A FI PERCEPUTE ȘI ÎN CAZUL CÂND EXECUTAREA ESTE EFECTUATĂ PRIN ALȚI AGENȚI. — ART. 317 DIN LEGEA DE ORGANIZARE JUDECĂTOREASCĂ. — ART. 173, 187 ȘI 223 DIN REGULAMENTUL PENTRU SERVICIUL PORTĂREILOR. — ART. 154 DIN LEGEA DE EXECUȚIE DIN TRANSILVANIA.

Potrivit art. 317 din legea de organizare judecătorească, în mod transitoriu, până la unificarea legilor de procedură, se mențin pe teritoriul Transilvaniei posibilitatea executărilor silite și prin alți agenți de cât portăreii, precum prin notarul public, în acest caz însă taxele de portărei prevăzute de art. 173 și 187 din regulamentul lor, nu mai trebuiesc încasate, de oare ce taxele pentru executări nu pot fi atribuite Statului, de cât în cazul când portăreii au primit o însărcinare în acest scop sau când partea a recurs la oficiul lor.

No. 524. — Admise după divergență recursurile făcute de Banca de Credit Transilvania din Arad și Löwi Hermann și soția sa născută Fabian Roza în contra încheerii cu No. 2396/37/929 a Tribunalului Hunedoara S. I.

Curtea deliberând,

Asupra unicului motiv de casare, rămas în divergență, în următoarea cuprindere:

„Onor Tribunal prin încheerea No. Ca. I 2396 „din 1929, a violat dispozițiunile art. 173, 187 și a „interpretat greșit art. 223 și 224 din regulamentul „de administrație publică pentru serviciul portăreilor „și pentru textele de procedură și de executare, pre- „cum și art. 207 și 209 din aceeași lege“.

Având în vedere că din hotărîrea atacată cu recurs și din lucrările din dosar rezultă că, în urma cererii făcută de Banca de Credit Transilvania din Arad, judecătoria mixtă Deva, secția cărților funduare, a adjudecat în mod definitiv asupra lui Löwi Hermann și soția sa, pe preț de 2.000.000 lei, imobilele debitorilor Simion Fenichel și soția, vânzarea efectuându-se la sediul judecătoriei prin notarul public delegat de judecătorie;

Că, prin încheerea judecătoriei cu No. 233/929 procedându-se la stabilirea ordinii de achitarea creanțelor și, pe lângă sumele convenite notarului public, trecându-se la No. 4 că se atribue Statului 40.000 lei, taxa de 2% pentru portărei, în contra acestei dispozițiuni a încheerii, Banca creditoare și cumpărătorii au făcut recurs la tribunal pe motiv că vânzarea efectuându-se numai prin notarul public, iar nu prin portărei, nu se poate afecta Statului nici o sumă ca taxă pentru portărei;

Că, Tribunalul Hunedoara S. I a respins recursul prin încheerea cu No. 2396/37/929, argumentând că dela promulgarea legii organizării judecătorești orice îndeplinire a actelor de procedură și a executărilor silite este dată în orice parte a Țării în sarcina portăreilor, și că dacă, în lipsa acestora, până la completarea numărului lor suficient, în teritoriile alipite executările se fac, ca o înlesnire adusă justițiabililor, și prin notarul public, acesta este obligat a se conforma regulamentul portăreilor cu privire la încasarea și vărsarea în folosul Statului a taxelor de portărei ce se cuvin Statului pentru aducerea la îndeplinire a unei executări ordonată de justiție, indiferent de persoana care a efectuat-o.

Că, în contra încheerii tribunalului, Banca creditoare și cumpărătorii au făcut recurs la această Inaltă Curte, în sprijinul căruia au formulat motivul de casare mai sus reprodus;

Având în vedere că cestiunea dedusă prin acest motiv, și rămasă în divergență, constă în aceea de a se ști dacă, potrivit art. 223 din regulamentul pentru serviciul portăreilor și taxele actelor de procedură și de executare, și art. 317 din legea de organizare judecătorească, cari, în mod transitoriu, până la unificarea legilor de procedură, mențin pe teritoriul Transilvaniei posibilitatea executărilor silite și prin alți agenți decât portăreii, — în speță notarul public, — atunci când executările se fac de către acești agenți mai urmează sau nu să se încaseze, și în ce măsură, taxele de portărei prevăzute de art. 173 și 187 din regulamentul lor, și cine anume plătește aceste taxe;

Considerând că legea de organizare judecătorească, — aplicabilă pe întreg cuprinsul Țării, — stabilește în adevăr prin art. 51 că actele de procedură și urmărirea sau executările silite ordonate de justiție se îndeplinesc de portărei cari funcționează pe lângă tribunale și judecătorii, iar prin art. 54 al. II prevede că atribuțiunile, modul de a funcționa al acestor agenți judecătorești, și taxele ce au a percepe pentru diferitele acte ce îndeplinesc se vor determina prin regulament, care va prevedea și desvolta tot ce e privitor la serviciul portăreilor, — regulament care a și fost întocmit și publicat în „Monitorul Oficial“ din 20 Decembrie 1925 modificat în Iunie 1926;

Considerând, însă, că atât art. 317 al. III legea org. judecătorești, cât și art. 223 și 224 din regulamentul portăreilor prevăd că până la unificarea procedu-

rilor civile, îndeplinirea executărilor silite și procedurilor în circumscripțiunea Curților de Apel din provinciile alipite se va face conform legilor de procedură în vigoare în circumscripțiunea fiecărei Curți;

Considerând că art. 154 din legea de execuție din Transilvania prescrie în partea I a aliniatului II, că dacă licitația urmează a se ține la sediul instanței cărților funduare (conform art. 147 din aceeași lege), că în speță, pentru efectuarea ei se delegează de regulă un judecător sau notar public;

Considerând, deci, că din textele de mai sus reese în mod cert că notarul public a fost în mod legal delegat cu efectuarea vânzării silite;

Considerând că din moment ce vânzarea a fost efectuată în conformitate cu legea de către notarul public, iar nu de portărel, nu se putea atribui Statului vreo sumă ca taxe pentru portărei;

Că, în adevăr, nu numai că nici un text din legea de organizare judecătorească și din regulamentul pentru serviciul portăreilor și taxele actelor de procedură și executare, nu prevăd asemenea taxe în cazul când în teritoriile alipite executarea se efectuează prin notarul public, dar, din contră, art. 54 legea org. jud. prescrie că regulamentul va determina taxele ce urmează a percepe „portăreii pentru actele ce îndeplinesc” ei, iar din art. 173, 187, 207 și 209 din regulament reese că taxele pentru executări nu pot fi atribuite Statului decât în cazul când portăreii au primit o însărcinare în acest scop sau când partea a recurs la oficiul lor, ceea ce nu este cazul în speță.

Că, prin urmare, Tribunalul hotărînd contrariul, a violat legea, așa că motivul de casare este întemeiat și recursul urmează să fie admis, încheerea de mai sus casată, iar cauza trimisă aceluiași tribunal.

Pentru aceste motive, admite recursurile.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I-a

Audiența dela 17 Septembrie 1932

Președinția D-lui Ernest Ceur Aslan, consilier

Grigore Grămătescu și Colonel Cocea cu H. Haritonovici

APEL. — MOTIVARE. — ART. 33 AL. C. DIN LEGEA PENTRU ACCELERAREA JUDECĂȚILOR.

Simpla arătare făcută de un apelant în petiția de apel, că motivele apelului său sunt chiar motivele pe cari se întemeia în acțiunea de la prima instanță, nu poate echivala cu o motivare în sensul art. 33 al. c din legea pentru accelerarea judecăților, ci pentru ca motivarea apelului să satisfacă cerințele textului de mai sus, trebuie ca ea să cuprindă anume temeiurile de fapt și de drept pe care apelantul își sprijină atacul îndreptat în contra sentinței Tribunalului, de oare-ce înaintea instanței de apel, dacă apelantul în virtutea principiului devolutiv al apelului deduce din

nou în discuție motivele de la prima instanță, el are însă nu numai să-și susțină din nou acțiunea sa ci să-și combată motivele pe care se sprijinia sentința pe care o atacă, căci altfel și simpla declarație de apel, fără nici o altă motivare ar fi fost suficientă pentru a repune în discuție motivele de la prima instanță.

No. 189. — Respinse după divergință ca nemotivate apelurile conexate făcută de Grigore Grămătescu și Colonel Corneliu Cocea în contra sentinței cu No. 861/932 a Tribunalului Ilfov S. I comercială în proces cu H. Haritonovici.

Curtea în majoritate,

asupra incidentului ridicat de către intimatul H. Haritonovici, privitor la nemotivarea apelurilor făcute de către apelanții Gr. Gramaticescu și Colonel Corneliu Cocea.

Având în vedere susținerile părților.

Având în vedere că intimatul H. Haritonovici în desvoltarea incidentului ridicat, susține că apelurile pe cari Curtea este chemată astăzi a le judeca, urmează a fi anulate ca nemotivate, întrucât apelanții nu au îndeplinit prescripțiunile art. 33 și 37 din legea accelerării, nearătând în petițiile de apel motivele de fapt și de drept pe cari își întemeiază aceste apeluri și nici până la prima zi de înfățișare nesațișfăcând cerințele textelor de mai sus.

Având în vedere că apelanții Gr. Grămătescu și colonel Corneliu Cocea se opun la admiterea acestui incident susținând că din moment ce în petițiunile de apel arată că se referă la motivele cuprinse în acțiunea introdusă de dânsii la prima instanță și la concluziunile scrise acolo depuse, apelurile lor urmează a fi considerate ca suficient motivate.

Că în tot cazul, mai susține apelantul Gr. Grămătescu, astăzi încă i se mai poate acorda un termen pentru a-și motiva apelul său, dacă Curtea găsește că acest apel nu ar fi motivat în conformitate cu cerințele legii de accelerare.

Considerând că potrivit art. 33 al. c. din legea pentru accelerarea judecăților cererea de apel trebuie să cuprindă arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul.

Considerând că prin edictarea acestei dispozițiuni legiuitorul a avut de scop de a pune pe partea intimată în măsură de a-și putea face apărarea sa, cunoscând mai înainte de înfățișare motivele de nemulțumire pe care le ridică apelantul împotriva sentinței care a fost dată de prima instanță.

Considerând că simpla arătare făcută de un apelant în petiția de apel, că motivele apelului său, sunt chiar motivele pe care se întemeia în acțiunea dela prima instanță, nu poate echivala cu o motivare în sensul legii de accelerare, deoarece apelul fiind devolutiv, urmează dela sine înțeles că motivele dela

prima instanță sunt deduse din nou în apel, și pentru aceasta, simpla declarațiune de apel ar fi fost suficientă pentru a le repune din nou în discuție în fața Curții; ori tocmai legiuitorul cerând precis că apelantul trebuie să arate motivele de fapt și de drept pe care își sprijină atacul îndreptat în contra sentinței Tribunalului, care fiind ultimul act cu care se încheie procesul înaintea primei instanțe, nu se pot identifica cu motivele din acțiunea introductivă, act anterior pronunțării sentinței.

Considerând că principiile devolutive ale apelului nu pot fi invocate de apelant pentru a fi scutit de o motivare a apelului în afară de motivarea acțiunii dela prima instanță, deoarece înaintea Curții apelantul are nu numai să-și susțină din nou acțiunea sa ci să și combată motivele pe care se sprijină sentința pe care a atacat-o cu apel; or tocmai la motivele de nemulțumire împotriva sentinței primei instanțe se referă legiuitorul când în aliniatul c de sub art. 33 din legea accelerării, cere arătarea motivelor de drept și de fapt pe care se întemeiază apelul.

Având în vedere că în speță, apelanții mărginindu-se în petițiile lor de apel, a arăta numai că motivele lor de apel sunt cele cuprinse în acțiune și în concluziile scrise la Tribunal, fără a arăta motivele pe care se întemeiază în atacul lor îndreptat împotriva sentinței Tribunalului, care le-a respins acțiunea, nu au făcut o motivare astfel cum cere legea și deci apelurile lor urmează a fi respinse ca nemotivate.

Având în vedere că în ce privește cererea subsidiară a apelantului Gr. Grămățescu de a se acorda un termen pentru a-și motiva apelul, ea urmează a fi respinsă față de opunerea intimatului deoarece art. 37 din legea accelerării arată categoric că această motivare nu poate fi făcută decât până la prima zi de înfățișare.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier S. Rădulescu, respinge.

Semnați: *St. Praporgescu, S. Rădulescu, I. Zenovie.*

OPINIUNE

Asupra excepțiunii invocată de mandatarul intimatului, tinzând la respingerea apelurilor ca nemotivate.

Având în vedere că din cuprinsul cererilor de apel se constată că apelanții au invocat ca motive de fapt și de drept în susținerea apelurilor lor pe acele invocate prin acțiunea introductivă de instanță și concluziile scrise depuse la prima instanță.

Având în vedere că art. 33 al. c din legea de accelerare prevede în mod imperativ că cererea de apel trebuie să cuprindă motivele de fapt și de drept invocate în susținerea apelului.

Având în vedere că scopul urmărit de legiuitor prin edictarea acestei dispozițiuni a fost de a da posibilitatea intimatului să ia cunoștință din timp de

motivele de apel și de a înlătura astfel orice surprindere în această privință.

Că întrucât în speță apelanții se referea la motivele formulate și invocate la prima instanță evident că prin aceasta nu se poate susține că apelurile nu ar fi motivate și întrucât motivele sunt cuprinse în acte cari au fost comunicate intimatului, acesta evident are cunoștință de ele și ca atare nici de surprindere nu ar putea fi vorba.

Având în vedere că prin efectul devolutiv al apelului cauza luându-se din nou în desbatere aceasta urmează a se face în limitele indicate prin apelul introdus.

Că așa dar liber este apelantul de a invoca prin apelul său motivele cari le găsește utile urmând ca tot el să suporte eventual riscul insuficienței acestor motive pentru infirmarea sentinței apelate.

Pentru aceste motive subsemnații Consilieri ai Curții de apel găsind că apelul astfel cum a fost formulat urmează a fi considerat ca motivat în sensul art. 33 din legea de accelerare nu ne unim cu părerea majorității și suntem de opiniune a se respinge ca nefondat incidentul ridicat de intimat.

Semnați: *Ernest Ceaur Aslan, Ion Petrescu*

TRIBUNALUL ILFOV S. I. COMERCIALA

Audiența de la 25 Iunie 1932

Președinția D-lui M. I. Grădișteanu, judecător de ședință

C. R. Ventura și alții cu Casele Privilegiate de împrumut pe amanet în România și alții.

CONCORDAT PREVENTIV. — INCUVIINȚARE. — DACĂ CONSTITUE LUCRU JUDECAT CU PRIVIRE LA CALITATEA DE COMERCIANT A SOLICITATORULUI. — DACĂ SOLICITAREA CONCORDATULUI PREVENTIV FACE SĂ REZULTE CALITATEA DE COMERCIANT A ACELUI CE A FĂCUT CEREREA.

AMANET. — ÎMPRUMUT. — CARACTER COMERCIAL. — OPERAȚIUNI FĂCUTE ÎN MOD OBICINUIT ȘI CU FOLOS SPECULATIV.

MUNTELE DE PIETATE. — CARACTERUL COMERCIAL AL „CASELOR PRIVILEGIATE DE ÎMPRUMUTURI PE AMANET ÎN ROMÂNIA” REGIE MIXTĂ. — CONDIȚIUNI ÎN CARE POATE EXISTA. — PRIVILEGIUL ACORDAT DE CĂTRE STAT MUNTELUI DE PIETATE.

SOCIETATE COMERCIALĂ. — INSTITUȚIE DE DREPT PRIVAT. — SATISFACEREA UNUI SERVICI PUBLIC.

1. Când Tribunalul admite în principiu o o cerere de concordat, nu se poate susține că prin aceasta a statuat cu autoritate de lucru judecat asupra calității de comerciant a solicitatorului, deoarece Tribunalul pentru a constata îndeplinirea condițiunilor art. 1 și 2 din legea concordatului preventiv, cerute pentru încuviințarea în principiu a concordatului, nu face decât o examinare sumară și aparentă a îndeplinirii acelor condițiuni, astfel că în instanța de omologare se poate ridica și discuta chestiunea calității de comerciant.

2. Prin faptul introducerii unei cereri de concordat, nu poate să rezulte ca o consecință categorică calitatea de comerciant a

celui ce a făcut o asemenea cerere, de oare ce pentru a îndeplini calitatea de comerciant, nu este suficient asumarea acestei calități, ci trebuie îndeplinite condițiunile esențiale cerute de lege, cu atât mai mult cu cât această calitate are ca consecință efecte de ordine publică.

3. Din dispozițiunile legii cât și a statutelor „Caselor privilegiate de împrumut pe amanet din România“ rezultă că această societate a îmbrăcat nu numai forma societăților comerciale, care potrivit art. 236 c. com. poate fi împrumutată și societăților civile, ci că însăși fondul sub care s'a constituit această societate anonimă, i-a atras calitatea de comerciant.

4. Împrumutul poate fi socotit ca un act civil și amanetul ca un contract civil de garantare a împrumutului, numai în cazul când împrumutul ar fi fost o operațiune civilă, amanetul prin el însuși necaracterizând cu nimic operațiunea împrumutului, atunci însă când operațiunea împrumutului se face în mod obișnuit și cu intențiunea precisă de a trage un folos speculativ, ea capătă caracterul comercial, imprimând și amanetului, aceeași natură, care astfel devine o garanție comercială după natura contractului de împrumut.

5. Din cuprinsul dispozițiilor Statutelor Muntelui de Pietate, din România cât și din debaterile parlamentare, cari au avut loc cu ocazia discuțiunii legii, rezultă că în intențiunea legiuitorului dela 1906, care a legiferat înființarea acestei instituțiuni, nu a fost ideea de a face din Casele de împrumut prin amanet un institut de asistență socială, ci o întreprindere comercială.

6. O societate comercială conservă caracterul ei de instituție de drept privat, chiar dacă are de obiect un serviciu public: caracterul de serviciu public sau privat al instituțiunii neavând nici un fel de influență asupra naturii juridice a întreprinderii.

7. Privilegiul acordat de către Stat Societății Muntele de Pietate de a executa singură și după o procedură rapidă prevăzută de lege pe amanentanții în restanță cu plățile, prin derogare dela dreptul comun al executărilor silite, nu poate imprima acestei societăți caracterul de regie mixtă, deoarece pentru ca să fie o regie mixtă, trebuie să existe o asociațiune a unei persoane morale publice cu o persoană fizică sau particulară, în care bunuri sau drepturi cari fac parte din domeniul public sau privat al statului să fie aduse ca aport într'o întreprindere în care și

capitalul privat să concureze la constituirea capitalului social și la gestiunea întreprinderii.

No. 1513.—Admisă după divergență, opoziția făcută de către creditorii C. R. Ventura și alții în contra omologării cererii de concordat preventiv, solicitat de Casele Privilegiate de împrumuturi pe amanet din România.

Tribunalul în majoritate,

Asupra omologării cererii de concordat preventiv, solicitat de „Casele Privilegiate de împrumuturi pe amanet din România“ S. A.

Având în vedere actele și lucrările dela dosar, susținerile orale și concluziunile scrise ale părților.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele: Că, în luna Noembrie 1931 „Casele Privilegiate de Împrumuturi pe Amanet din România“ S. A., au solicitat Tribunalului deschiderea procedurii, pentru a i se admite un concordat preventiv, obligându-se să plătească creditorilor săi, cota integrală a creanțelor lor, în termen de trei ani, fără dobândă.

Că, Tribunalul, înregistrând cererea, a fixat termen pentru judecarea admiterii în principiu, cu care ocaziune, a examinat situațiunea din punct de vedere formal și constatând că petiționara îndeplinește condițiunile prevăzute de art. 1 și 2 din legea concordatului preventiv, a admis-o în principiu, numind un Judecător concordatar și dispunând citarea tuturor creditorilor societății în adunare generală, pentru a-și da avizul asupra acelei cereri.

Că, la ziua votării concordatului preventiv petiționara solicitatoare nu a întrunit majoritatea cerută de legea concordatului, întrucât din circa 35.700.000 lei, reprezentând pasivul chirografar al firmei, au votat pentru concordatul cerut 11.116.000 lei, iar contra 18.635.000 lei, fiind lipsă încă 6.258.000 lei, cari și aceștia trebuiesc a fi considerați contra, astfel însă s'a obținut pentru admitere un procent de 31,13% din total, pe când quorumul necesar era de 66%.

Că în urma votului adunării generale a creditorilor, d-l Judecător concordatar și-a depus raportul cu constatarea situațiunii arătată.

Că față de această situațiune, un număr de creditori ai petiționarei și anume creditorii Ion Angheloff, P. Antonescu, C. Theodorescu și C. Ventura, au făcut opozițiune în conformitate cu art. 27 din legea concordatului preventiv, pentru ca la ședința omologării să se ia în seamă și motivele opozițiunii lor, urmând ca constatându-se de Tribunal că quorumul legal de 66%, nefiind întrunit, să se aplice și sancțiunea falimentului prevăzută de art. 40.

Că în instanța de omologare s'a produs o serie de intervențiuni a unor creditori și anume: I. Armano, Al. Armano, M. Bărcănescu, Maria și Moise Cornea, Al. Docu, G. Cârlova și Banca Românească, care se opun cererii oponentilor de declarare în stare de faliment, pretinzând că petiționara nu ar fi comerciantă.

Că însăși petiționara solicitatoare a concordatului, față de cererea de declarare în stare de faliment formulată de oponenti, opune excepțiunea de necomercialitate a sa și a creanțelor oponentilor, deși până în acel moment în fața Tribunalului se comportase ca comerciantă manifestată prin însăși formularea și susținerea cererii de concordat, admisibilă numai comercianților.

Că prin urmare aceasta fiind situațiunea de fapt, urmează a examina soarta cererii de concordat pre-

ventiv în instanța de omologare, ținându-se seamă atât de quorumul insuficient obținut la votul adunării generale cât și de opozițiile creditorilor oponenți care tind la declararea falimentului, precum și de opunerile creditorilor intervenienți și ale petiționarei, care pe calea excepțiunii de necomercialitate, caută să paralizeze consecințele eventuale ale declarării falimentului.

Având în vedere că în conformitate cu legea concordatului preventiv, cererea petiționarei S. A. „Casele Privilegiate de Imprumuturi pe Amanet în România“, de a i se acorda un concordat preventiv în condițiunile ce formulase, trebuia să întrunească un quorum minim de 66% din quantumul creanțelor creditorilor.

Considerând că, cu ocaziunea votului adunării generale, acea cerere nu a întrunit decât un procent de 31.13% din totalul creanțelor.

Că astfel, cererea neîntrunind quorumul legal, ea nu poate fi omologată și cată a fi respinsă.

Având în vedere că în conformitate cu art. 40 din legea concordatului preventiv, dacă nu întrunește condițiunile legale pentru a fi omologat, este în drept a examina și constata situațiunea comerțului celui ce a solicitat concordatul și respingându-l poate declara chiar și falimentul.

Considerând că în speță această examinare a situațiunii petiționarei și a statornicirii consecințelor ce urmează a se trage, se impune și mai mult cu cât am văzut că există un număr de creditori oponenți, care cer în mod expres aplicarea sancțiunii falimentului prevăzut de art. 40.

Considerând că față de consecințele eventuale ale declarării în stare de faliment ce ar putea decurge din aplicarea art. 40, petiționara și un număr de creditori intervenienți au ridicat excepțiunea necomercialității „instituțiunii“ Caselor Privilegiate de Imprumuturi pe Amanet în România S. A. și a creanțelor creditorilor acesteia, urmează a cerceta temeinicia acestei excepțiuni, precum și apărarea subsidiară că nu s'ar afla în încetare de plăți.

Considerând că intervenienții ca și petiționara, în susținerea tezei de necomercialitate fac următoarele opuneri:

1. Nu este comerciantă, întrucât forma în care s'a constituit nu atrage după sine calitatea de comerciant.

2. Nu a făcut acte obiective de comerț.

3. Scopul social în care a fost creiată, asistența celor nevoiași, fiind un scop eminent civil, actele făcute pentru atingerea acestui scop, nu pot fi clasificate în categoria actelor obiectiv comerciale.

4. Chiar dacă au făcut acte comerciale obiective, ele au fost un accesoriu pentru realizarea scopului principal de asistență socială.

5. Este instituție de utilitate publică și ca atare cu caracter civil, ba chiar civil administrativ, care o face improprie declarării în stare de faliment, și

6. Este regie mixtă, dacă nu chiar publică, cu scop de utilitate socială și nu poate fi declarată în stare de faliment.

Considerând că față de excepțiunea necomercialității, creditorii oponenți au ridicat în prim rând obiecțiunea neadmisibilității discuțiunii acestei excepțiuni în această instanță de omologare, întrucât Tribunalul admițând în principiu cererea de concordat, a statuat odată, cu caracter de lucru judecat prin jurnalul de admitere în principiu asupra calității de comerciantă a petiționarei, constatând prin ace-

jurnal că îndeplinește condițiunile cerute de art. 1 și 2 din legea concordatului între cari condițiuni în primul rând pentru a putea beneficia de concordat trebuie să exerciți comerțul de cel puțin 3 ani, lucru ce dealtfel preînd că a fost recunoscut chiar de petiționară atunci când s'a adresat Tribunalului cu cererea de concordat.

Că astfel mai înainte de a examina în parte fiecare din opunerile enunțate în sprijinul excepțiunii de necomercialitate, urmează a examina mai întâi obiecțiunea asupra admisibilității discuțiunii acestei excepțiuni dedusă: 1) din încheerea de admitere în principiu în ce privește calitatea de comerciantă a petiționarei, și 2) din recunoașterea calității de comerciant de către însuși Muntele de Pietate.

Considerând că deși prin jurnalul de admitere în principiu al concordatului se spune că se constată îndeplinirea condițiunilor cerute de art. 1 și 2 din legea concordatului preventiv, condițiuni primordiale și absolut necesare pentru admiterea în principiu a unei cereri de concordat preventiv.

Considerând că constatându-se îndeplinirea condițiunilor cerute de art. 1 în mod implicit s'a constatat și calitatea de comerciantă, fără de care însușire cererea ar fi fost inadmisibilă.

Considerând că Tribunalul făcând acele constatări a îndeplinirii condițiunilor art. 1 și 2 din legea concordatului preventiv și admițând în principiu, nu a făcut cu acea ocaziune decât o examinare sumară și de aparență a îndeplinirii acelor condițiuni, examinarea formală și definitivă urmând a fi făcută în instanța de omologare, când pe baza expertizelor efectuate și a raportului judecătorului concordatar ar putea avea toate ineditațiunile necesare pentru a putea statua în complectă cunoștință de cauză.

Că astfel, între condițiunile cerute de art. 2 este și aceea a regularității registrelor comerciale, condițiune ce în principiu trebuie constatată prin jurnalul de admitere în principiu, dar care în fapt în afară de aparența regularității acestor registre, nu s'ar putea constata decât în instanța de omologare, după efectuarea expertizei contabile lăe se ordonă de judecătorul concordatar, după admiterea în principiu, lucru ce nu poate fi discutat.

Că fiind o similitudine de situațiune, tot astfel este și cu constatarea calității de comerciant care nu s'ar putea face definitiv decât tot în instanța de omologare.

Că pe lângă aceasta, ca o consecință a neîntrunirii quorumului legal pentru omologarea concordatului, Tribunalul urmând a examina și posibilitatea declarării în stare de faliment, instanța are din acest punct de vedere și un caracter falimentar, care are la bază altă cauză juridică și distinctă decât concordatul.

Că mai mult, în speță, în contra cererilor formulate de patru creditori (de a se declara falimentul s'au făcut intervențiuni de alți creditori tinzând ca solicitatoarea concordatului să nu fie declarată în stare de faliment.

Că prin urmare instanța de faliment fiind legată și cu alte persoane decât acelea cari au figurat în instanța de admitere în principiu, cât și chiar cu acelea care au luat parte în instanța de omologare, intervențiunile lor fiind admise în principiu; pe temeiul relativității lucrului judecat, consacrat de art. 1201 cod. civ. nu se poate spune că în privința acestora există autoritate de lucru judecat în privința calității de comerciantă a petiționarei și a li se include

astfel posibilitatea valorificării dreptului lor personal, împiedicând lichidarea creanțelor lor prin procedura de lichidare falimentară.

Că în consecință, din toate aceste puncte de vedere, inadmisibilitatea discuțiunii în instanța de omologare a calității de comerciantă a petiționarei, Casele privilegiate de împrumuturi pe amanet în România, ca fiind tranșată prin jurnalul de admitere în principiu al concordatului, trebuie înlăturată.

Asupra celei de a doua obiecțiune, că nu s'ar mai putea discuta comerciabilitatea bazată pe propria recunoaștere a Muntelui de Pietate, prin introducerea cererii de concordat în calitate de societate comercială.

Considerând că pentru a îndeplini calitatea de comerciant nu este suficient asumarea acestei calități sau a unui nume constituind o firmă, ci trebuie să îndeplinească condițiunile esențiale cerute de lege, cu atât mai mult cu cât această calitate are ca consecință efecte de ordine publică.

Că astfel, calificarea arbitrară făcută de către cei interesați în natura afacerilor sau operațiunilor lor, nu are nici o influență decisivă pentru determinarea naturii civile sau comerciale, deoarece nu depind de ei de a determina natura civilă sau comercială a actelor juridice ce săvârșesc, ci legiuitorul este acela care a determinat în mod imperativ natura civilă sau comercială a acestor acte.

Că în atari condițiuni, nu se poate deduce nici o consecință categorică în ceea ce privește calitatea de comerciant a Muntelui de Pietate din faptul intruducerei cererii de concordat.

Că prin urmare cele două obiecțiuni asupra admisibilității discuțiunii în instanța de omologare a calității de comerciantă a solicitatoarei concordatului preventiv fiind discutate și înlăturate, urmează a examina în fond opunerile invocate în sprijinul excepțiunii de necomercialitate.

Asupra primei opuneri că nu ar fi comerciantă, întrucât forma în care s'a constituit nu atrage după sine calitatea de comerciantă.

Considerând că deși art. 236 cod. com. prevede în mod expres că societățile civile vor putea să împrumute formele societății pe acțiuni și că prin urmare forma sub care societatea s'a constituit nu atrage după sine calitatea de comerciantă.

Considerând însă că atât legea cât și statutele „Caselor Privilegiate de Împrumuturi pe Amanet în România“ prevăd că grupul concesionar vor constitui o societate anonimă potrivit condițiunilor prevăzute de codul de comerț.

Că astfel, legea nu ne trimete la forma prevăzută de art. 236 cod. com., ci ne trimete la însăși condițiunile de fond prevăzute de codul de comerț, căci dacă legiuitorul ar fi înțeles că societatea anonimă constituită în vederea concesiunii Caselor de Împrumut pe Amanet (să îmbrace numai forma comercială, rămânând societate civilă, ar fi spus că societatea se va constitui conform art. 236 cod. com., iar nu în condițiunile stabilite de codicele de comerț pentru societățile anonime, deci fără nici o deosebire între condițiunile de formă și cele de fond, de unde rezultă că fondul sub care s'a constituit această societate anonimă i-a atras calitatea de comerciantă.

Asupra argumentației trasă din dispozițiunile art. 1696 cod. civil, din care ar rezulta că legiuitorul n'a înțeles să considere Muntele de Pietate ca o societate comercială, fiindcă în acest text se menționează alături de dispozițiunile din materia comercială și dispozițiunile care urmează să reglementeze organi-

zarea caselor de împrumut pe amanet, de unde se trage concluziunea că aceste case nu fac parte din categoria instituțiilor comerciale.

Considerând că prin acest aliniat din art. 1696 s'a reprodus pur și simplu textul francez, care se referă nu numai la Muntele de Pietate francez, ci și la Creditul funciar francez și la magazinele generale, instituțiuni cari fac operațiuni pe amanet și a căror structură judiciară este fundamental deosebită de natura juridică a Muntelui de Pietate dela noi, Muntele de Pietate din Franța fiind o fundațiune administrativă, un stabiliment public care face parte din organizația publică comunală; magazinele generale fiind instituțiuni administrative de stat, iar Creditul funciar francez fiind o instituțiune civilă, nu puteau fi înglobate în expresiunea „materie de comerț“.

Considerând că de altfel din legătura care există între art. 1696 c. civ. și articolele precedente, rezultă că legiuitorul nu s'a gândit un singur moment să reglementeze prin acest text natura juridică a Muntelui de Pietate, ci pur și simplu a înțeles să deroage în favoarea unor anumite instituții, dela normele de drept comun stabilite pentru constituirea și executarea gajului înlăturând formalitățile complicate prevăzute în ele.

Considerând că, nici din desbaterile parlamentare nu se poate deduce că legiuitorul ar fi înțeles că atribue Muntelui de Pietate, caracterul de instituție civilă, căci voința legiuitorului nostru este categoric exprimată în raportul dela Senat, în care se arată că în întocmirea legii s'a inspirat din legile din Austria-Ungaria, nu din legile din Occident;

Că deasemenea din suprimarea expresiunilor „și alte operațiuni de bancă“, din proiectul inițial, rezultă numai atât că s'a restrâns sfera operațiunilor de bancă pe care le putea îndeplini Muntele de Pietate la împrumuturi pe amanet și depozite libere, rămânând însă să facă operațiuni de bancă și prin urmare natura instituțiunii astfel cum a fost proiectată dela început nu s'a schimbat.

Că pe lângă acestea dispozițiunile art. 1696 c. civ. fiind anterioare legii de înființarea Muntelui de Pietate din 1906, această lege prin art. 2, dând caracterul de societate comercială acestei instituțiuni, a înțeles prin aceasta să deroage dela dispozițiunile codului civil, care astfel nu îi mai sunt aplicabile.

Că prin urmare acest prim motiv susținut în excepțiunea de necomercialitate nefiind întemeiat urmează a fi înlăturat.

Asupra celui de al doilea argument invocat în sprijinul tezei de necomercialitate, în sensul că nu a făcut acte obiective de comerț.

Având în vedere că însăși legea care a creat societatea „Casele Privilegiate de Împrumuturi pe Amanet în România“ cât și statutele de înființare a societății și pe baza cărora funcționează, arată scopul bine definit al societății de a face împrumuturi pe amaneturi și lucruri casnice, adăogând că va „mai putea acorda împrumuturi și pe mărfuri și efecte de comerț, adică garantate cu gaj“.

Că astfel, față de scopul pentru care a fost înființată societatea și felul operațiunilor ce intră în sfera activității sale, urmează a examina natura civilă sau comercială a acelor operațiuni.

Având în vedere că societatea petiționară ca și intervenienții în favoarea sa, pretind că împrumuturile garantate pe amanet, sunt operațiuni civile, întrucât atât împrumutul cât și amanetul sunt prevăzute în

codul civil ca operațiuni civile și ele nu ar putea fi și operațiuni comerciale în sensul art. 3 al. 11 din c. com., decât numai în cazul în care societatea ar fi o bancă și ar fi făcut operațiuni de bancă.

Considerând că împrumutul poate fi socotit ca o operațiune civilă și amanetul un contract civil de garantare a împrumutului, numai în cazul când principalul, adică împrumutul ar fi fost o operațiune civilă, amanetul prin el însuși necaracterizând cu nimic operațiunea împrumutului, transformând-o din comercială în civilă.

Că ceea ce determină natura în sine a operațiunii și calitatea părților, este modul de practicare a acestei operațiuni de împrumut, ea fiind de natură comercială, atunci când se face în mod obișnuit și cu intențiunea precisă de a trage un folos speculativ, făcând ca și accesoriul, amanetul, să urmeze principalul, adică în asemenea situațiune să devie o garanție comercială după natura contractului de împrumut.

Că în afară de operațiunile de împrumut pe amanet, făcute în mod obișnuit și în scop lucrativ netăgăduit, ceea ce ar determina natura comercială a operațiunilor întreprinse, această natură mai rezultă și din însăși legea și statutele care autoriză și împrumutului de gaj pe mărfuri și produse comerciale, împrumuturile de gaj fiind o operațiune necontestat comercială, întrucât contractul de gaj este reglementat de codul de comerț.

Că pe lângă toate acestea, din bilanțurile societății rezultă că aceasta a mai făcut și operațiuni de împrumuturi pe cont curent cu „Banca Carpaților și Societatea Creditul“, operațiuni ce au însumat suma de lei 25.000.000, față cu suma de 20.000.000 lei, ce a însumat împrumuturile pe amanet, precum și scontări și reescontări de polițe, adică operațiuni de bancă, operațiuni eminentemente comerciale în sensul art. 3 al. 11 din codul comercial și ce nu pot fi considerate operațiuni accesorii, quantumul lor depășind quantumul operațiunilor pretinse ca principale, ele fiind chiar cauza situațiunii precare a societății.

Că astfel fiind, și al doilea argument adus în sprijinul tezei de necomercialitate nu poate fi considerat.

Asupra celui de al treilea argument invocat în vederea lipsei calității de comerciantă a societății petiționare și anume scopul social în care a fost creată, asistența celor nevoiași fiind un scop eminentemente civil, actele făcute pentru atingerea acestui scop nu pot fi calificate în categoria actelor obiective comerciale.

Având în vedere că pentru stabilirea naturii juridice civile a operațiunilor societății, dedusă din scopul social pentru care a fost creată instituțiunea, asistența celor nevoiași, se caută a se stabili o analogie între această instituțiune și instituțiunea Muntelui de Pietate în Franța și Italia.

Considerând că dacă în Franța este necontestat că scopul pentru care au fost create, era un scop de ajutorare și ușurare a celor nevoiași, iar în Italia instituțiunea Munților de Pietate sunt chiar instituțiuni de binefacere ce dau chiar gratuit bani cu împrumut la oamenii nevoiași, la noi instituțiunea „Caselor de Împrumut pe Amanet“ are cu totul o altă structură.

Că astfel, art. 11 din statutele Muntelui de Pietate din România, prevede dreptul pentru societate de a percepe dobânzi, comisioane și taxe, cari toate, însumează anual peste 20%, ceea ce constituie o dobândă uzuară, care vine în contradicție cu principiul social de ajutorarea celor nevoiași.

Că în atari condițiuni, nu se poate spune că în mintea legiuitorului dela 1906, care a legiferat înființarea acestei instituțiuni, a fost ideea de a face din casele de împrumut un institut de „Asistență Socială“, ci s'a căutat doar prin realizarea acestei instituțiuni să se reducă într'un mod oarecare dobânda ce se plătea cămătarilor pentru obiectele ce li se amanetau și să se ușureze amanetarea obiectelor la instituțiuni cari să prezinte toate garanțiile că nu dispar cu obiectele amanetate și că nu spoliază pe cei amanetați, subtilizându-le sub diverse forme obiectele amanetate.

Că mai mult, scopul social mărturisit al instituțiunii rezultă din chiar cuprinsul legii, din articolele privitoare la beneficiile societății, care arată că din beneficiile realizate după anumite prevalări, printre care un prim dividend de 5% în favoarea întreprinzătorilor, restul să se împartă în proporție egală cu Statul, care este obligat să-l dea societății „Crucea Roșie“, ceea ce învederează că nu s'a avut în vedere un scop social direct, ci pur și simplu s'a căutat ca din exploatarea celor nevoiași să se poată face operă de asistență, împărțindu-se produsul între capitaliștii societății și Crucea Roșie.

Că este astfel, mai rezultă și din debaterile parlamentare cu ocaziunea discuțiunii legii, când însuși ministrul de Finanțe de atunci, Take Ionescu, a arătat că este vorba de înființarea unei întreprinderi comerciale și că nu se poate o dobândă mai mică de 5% într'o întreprindere comercială, urmând a se împărți pe din două tot ce trece peste 5%.

Că prin urmare și această a treia obiecțiune asupra necomercialității dedusă din scopul social al instituțiunii nu este întemeiată.

Asupra celei de a patra obiecțiuni că chiar dacă a făcut acte comerciale obiective, ele au fost un accesoriu pentru realizarea scopului principal de asistență socială.

Considerând că din argumentarea făcută cu ocaziunea discuțiunii obiecțiunii a treia, privitoare la scopul social pentru care a fost creată, s'a lămurit că instituțiunea are caracterul unei întreprinderi comerciale, iar nu al unei instituțiuni de asistență socială.

Că astfel fiind, nu mai poate fi discuție că actele obiective de comerț săvârșite, constituiesc un accesoriu în realizarea scopului principal de asistență socială, când însuși acest scop este inexistent.

Că prin urmare și această a patra obiecțiune nu poate fi ținută în seamă.

Asupra celei de a cincea obiecțiuni: Este instituțiune de utilitate publică și ca atare cu caracter civil administrativ, care o face impropriu declarării în stare de faliment.

Având în vedere că în susținerea acestei teze se invoacă art. 22 din legea din 1906, care a creat această instituțiune și care spune că aceste case sunt considerate ca instituțiuni de utilitate publică.

Că odată stabilit caracterul de instituțiune de utilitate publică, se caută a se trage concluziunea că nu poate fi declarată în stare de faliment, invocându-se în acest scop, doctrina și jurisprudența franceză.

Considerând că după cum am arătat deja, structura Muntelui de Pietate din România este deosebită de aceea a instituțiilor similare din Franța și Italia, unde aceste instituțiuni au caracterul de instituțiuni de Drept Public, pe când cel din România este o instituțiune privată declarată însă de lege de utilitate publică.

Că astfel este inutil de a ne mai ocupa de doctrina invocată pentru a dovedi că în Franța și Italia „Munții de Pietate“ nu pot fi declarați în stare de faliment, pentru bunul motiv că legea caracteriză aceste instituțiuni ca instituțiuni de Drept Public și este evident că puterea publică nu poate fi declarată în stare de faliment.

Că prin urmare, în atari condițiuni, problema ce se pune este aceea de a se ști dacă o instituțiune privată de utilitate publică poate dobândi sau nu calitatea de comerciant.

Având în vedere că petiționara susține că o instituțiune privată de utilitate publică nu poate fi decât civilă, iar caracterul comercial nu îl poate dobândi pentrucă se opune „teoria principiului specialității persoanelor juridice“, care ar consta din faptul că o instituțiune creată cu un anumit caracter civil, nu poate să-și schimbe caracterul, prin simplul exercițiu al unor obiective de comerț, chiar și în cazul în care acele acte au fost autorizate de Consiliul de Administrație, întrucât Consiliul de Administrație, nu putea excede în drepturile sale, derogând dela statute și depășind obiectul social, schimbând astfel însăși statutele societății.

Considerând că este nediscutabil că în principiu instituțiunile de natură privată pot avea caracterul civil sau comercial, după natura întreprinderii lor.

Considerând că dacă acesta este principiul, nu există nici o rațiune, care să ducă la concluziunea că o asemenea instituțiune de natură privată, atunci când capătă caracterul de instituțiune de utilitate publică, trebuie să fie întotdeauna civilă perzând caracterul ei adevărat imprimat de natura întreprinderii.

Că prin urmare, o societate comercială, conservă caracterul ei de instituțiune de drept privat chiar când are de obiect un serviciu public; caracterul public sau privat al instituțiunii neavând nici un fel de influență asupra naturii juridice a întreprinderii.

Considerând că Societatea petiționară a fost constituită în condițiunile, nu numai sub forma societății anonime, și că în tot timpul dela înființarea ei și până în prezent și-a recunoscut caracterul ei comercial, vizându-și regulat registrele jurnal și inventar, schimbând extrase de compt în instituțiunile cu care lucra în cont curent, făcând sconturi și reesconturi de efecte de comerț, cu alte cuvinte a făcut tot felul de acte obiective de comerț, comportându-se dela început ca o întreprindere comercială.

Că dacă prin statute nu i s'a dat dreptul de a face și alte operațiuni de Bancă, în afară de împrumutul pe amanet, cum era în proiect, aceasta s'a făcut numai dintr'un motiv de a nu se concura celelalte Bănci, întrucât prin lege era stabilit de a nu i se percepe impozite și nici un fel de timbre pentru toate actele, chitanțele și scriptele societății.

Că în ce privește depășirea obiectului social de către Consiliul de Administrație, derogând dela statute prin încuviințarea unor operațiuni de împrumuturi pe compt curent ca acelea acordate Băncii Carpaților și S. A. Creditul, Consiliul de Administrație nu ar fi putut depăși prevederile statute, de oarece atunci când organele de conducere a unei persoane juridice depășesc cadrul specialității determinat în statute, atunci s'ar angaja numai răspunderea personală a membrilor organului conducător.

Considerând că Consiliul de Administrație este organul social al societăților anonime instituit de a reprezenta interesele sociale și a angaja societatea și că astfel față de terți, regula specialității nu poate să aibă o valoare juridică, ci este numai o regulă de

poliție administrativă internă a persoanei juridice.

Că astfel sancțiunea acestui principiu al specialității persoanelor juridice nu poate să consiste niciodată în nulitatea actului făcut de societate prin organul său social legal, ci numai în răspunderea administrativă a organului față de persoana juridică.

Că așa fiind, operațiunile de cont curent, chiar dacă depășesc cadrul statutar, fiind făcute pe baza deciziei Consiliului de Administrație, sunt perfect valabile și angajează societatea cu toate consecințele lor.

Că prin urmare aceste operațiuni au atras și caracterul de societate comercială a Muntelui de Pietate, fiind vorba de o operațiune de Bancă care, conform art. 3 al. 11 cod. com. este un act de comerț.

Că deci, întrucât societatea petiționară a săvârșit după cum s'a arătat, în mod obișnuit, acte obiective de comerț și fiind declarată de lege ca o instituțiune de utilitate publică, deoarece Statul preia jumătate din beneficiul net al întreprinderii pentru scopuri de asistență „Crucea Roșie“, ea este necontestat o societate privată de utilitate publică, cu caracter comercial, căreia ca consecință urmează a i se aplica regulile comune stabilite de legiurile comerciale și cele privitoare la faliment.

Că în consecință, și această a cincea obiecțiune adusă în sprijinul necomercialității este neîntemeiată.

Asupra celei de a șasea și ultimă obiecțiune și anume: Că ar fi regie mixtă, dacă nu chiar publică, cu scop de utilitate socială și nu poate fi declarată în faliment.

Considerând că pentru a exista o regie mixtă, trebuie să existe o asociațiune a unei persoane morale, publice cu o persoană fizică sau juridică particulară, în care Bunuri sau Drepturi cari fac parte din domeniul public, sau privat al Statului, să fie adus ca aport într'o întreprindere în care și capitalul privat să concureze la constituirea capitalului social și la gestiunea întreprinderii, urmând ca ambele părți să fie reprezentate nu numai în adunarea generală, dar și în Consiliul de Administrație și în Direcțiunea societății.

Considerând că la constituirea Muntelui de Pietate, Statul nu a adus nici un aport și nu i-a concedat nimic, a acordat societății un singur drept de privilegiu de a executa singură și după o procedură rapidă prevăzută de lege pe amaneții însăși în restanță cu plățile, prin derogare dela dreptul comun al executărilor silite.

Că întrucât dreptul comun nu poate fi concedat, derogările dela dreptul comun al execuțiunii silite, poate să constituie un privilegiu acordat, dar nu poate forma în nici un caz obiectul unei concesiuni.

Că astfel privilegiul acordat societății neîntrunind condițiunile necesare existenței unei regii mixte, urmează că și aceasta a șasea obiecțiune trebuie înălțurată.

Că prin urmare, cele șase obiecțiuni cari tindeau a duce la concluziunea necomercialității societății și deci a imposibilității de a fi declarată în stare de faliment, fiind înălțurate, mai rămâne de examinat dacă Societatea Casei Privilegiate de Împrumuturi pe Amanet din România, este sau nu în încetare de plăți, de unde să se poată deduce consecința necesității declarării în stare de faliment.

Considerând că în afară de faptul că registrele nu sunt regulat ținute, după cum constată expertiza contabilă, ordonată de către d-l Judecător concor-

datar, din examinarea bilanțului rezultă pentru un activ de 18—20 milioane lei, avem în față un pasiv necontestat circa de lei 35.000.000, conform aceleiași expertize, adică pasivul depășind cu încă odată activul.

Considerând că și situațiunea cassei la data cererii de concordat acuza un sold lichid în cassă de lei 164.740 față de un total de creanțe de lei 35 milioane, din care mai mult de jumătate exigibile.

Considerând că cererea de concordat a fost introdusă în momentul când lichiditatea trezoreriei Muntelui de Pietate a încetat complect, aceasta nemai fiind în măsură să facă față cererilor de retragere a depozitelor.

Că astfel însăși cererea de concordat în împrejurările arătate constituie o dovadă și o mărturisire a societății petiționare că se află în încetare de plăți.

Că prin urmare, întrucât se constată că societatea se află în încetare notorie de plăți și având în vedere dispozițiunile art. 40 din legea concordatului preventiv, cât și cererea principală de declarare în stare de faliment, formulată de oponenti, numita societate urmează a fi declarată în stare de faliment.

Pentru aceste motive redactate de d-l Judecător M. I. Grădișteanu, admite opoziția.

Semnați: *M. I. Grădișteanu, D. Ivănceanu.*

OPINIUNE,

D-l Judecător *I. Simionescu-Anastasie*, a rămas la prima opinie că Societatea anonimă „Casele privilegiate de împrumut pe amanet din România”, constituie prin însăși determinațiunea legii care a creat-o, prin scopul și obiectul ei, o instituție privată de utilitate publică, ce rămâne în afară de rigorile falimentare cu toată forma comercială de Soc. Anonimă pe care o îmbracă, așa că cererea de concordat preventiv pe care a făcut-o, urmează a fi respinsă ca inadmisibilă, conf. art. 1 din legea asupra concordatului preventiv.

RECENZIE

OCTAV L. GORUNEANU. *Regimul circulației pământurilor rurale*. Studiu economico-juridic. Legislație—Doctrină—Jurisprudență. Institutul de Arte Grafice Constanța. 1932. VIII. 244 pag.

Lucrarea distinsului membru al Baroului Constanța împlinește un gol simțit în literatura noastră juridică, întrucât întrunește într'un studiu concis însă complect, întreaga legislație care guvernează materia dela 1864 și până azi, nemaifiind necesar a face cercetări laborioase în colecțiile de legi și prin diferite colecțiuni de doctrină și jurisprudență pentru a afla soluțiunea fiecărui caz în parte.

În afară de studiul problemelor relativ la circulațiunea pământurilor rurale, în raport cu doctrina și jurisprudența până la zi, volumul mai cuprinde toate textele de legi referitoare dela 1864 și până azi, bibliografia chestiunii, o tablă de materie analitică și una alfabetică.

În asemenea condițiuni, această lucrare care tra-

tează și sistematizează cu o deosebită competență toate chestiunile privitoare la circulația bunurilor rurale, este de o deosebită importanță, știut fiind că aproape 65 la sută din suprafața cultivabilă a noului Regat Român este formată din loturi dobândite de săteni, pe baza dispozițiilor legilor de împrietărire, începând cu legea din 15 August 1864 și sfârșind cu legea colonizărilor din 17 Iulie 1930.

Hugo Friedman
avocat

* * *

VICTOR HILLARD. *Principii de Drept Internațional Privat în Legislația Positivă Română*. (București, Cr. Jud. 1932).

Nu este ușor să scrii o lucrare asupra dreptului internațional privat. Materialul care trebuie adunat și prelucrat este din cele mai diverse: convențiuni, legi naționale, jurisprudențe și mai ales păreri ale doctrinei, isvoare cari în dreptul intern au o ierarhie bine stabilită, dar cari pentru constituirea unei instituțiuni de drept internațional, trebuiesc întrebuințate cumulativ, însă complectate unele cu altele, bine cântărite și puse fiecare în lumina pe care o merită.

D-l Hillard a reușit să treacă cu succes prin această grea încercare și să toarne împreună această pastă neomogenă, publicând un foarte echilibrat tratat.

Lucrarea sa mai are și meritul de a fi realmente românească. Sursele românești sunt bine întrebuințate, dar nu pentru că expunerea ar fi limitată la ele, sau pentru că autorul ar arăta — cum face uneori — la sfârșitul capitolelor, parcă din curiozitate, cum stă chestiunea și la noi, ci pentru că jurisprudențe și păreri de doctrină română sunt întrebuințate cu rost, la locul lor, oridecâteori au o importanță generală și pot să sprijine o părere.

Lucrarea începe cu un capitol despre naționalitate. Autorul discută natura legăturii dintre stat și individ creiată prin naționalitate și, înlăturând ideea unui contract, înclină mai curând a constata că obligația naționalului s'a născut quasi ex contractu. Comparațiunile acestea și încercările de a extinde aplicarea principiilor dela obligațiuni sunt uneori criticate; noi însă le considerăm utile. Capitolul tratează bine înțeles și naționalitatea persoanelor fizice, și a celor juridice.

Urmează un capitol despre extraneitate și apoi unul despre problema complicată a conflictului legilor la care se adaugă o scurtă expunere a conflictelor inter-provinciale.

Ultimul capitol tratează despre executur, acful cu care practică se întâlnește atât de des.

Stilul este concis dar totuși limpede. Numeroase note indică jurisprudențele mai importante sau multiple convențiuni internaționale cari reglementează materia.

Lucrarea este prevăzută cu o tablă de materii alfabetică.

Volumul tipărit cu îngrijire și curat.

Radu M. Goruneanu
doctor în drept